

Vlaanderen
verbeelding werkt

Jeugdonderzoeksplatform

Facts and Figures: Homofobie

Silke Willemsen – Stagiaire LINC

Eva Van Kelecom & Emma Hadermann

1. Inleiding

George Weinberg publiceerde in 1972 voor het eerst de term homofobie en definieert dit als volgt: 'the dread of being close to homosexuals' (Costa, Bandeira, & Nardi, 2013, p.1324). Volgens Costa et al. (2013) is er ook een algemene consensus dat homofobie 'sexual prejudice' betekent, door Herek (2004) gedefinieerd als negatieve attitudes gebaseerd op seksuele oriëntatie waardoor men geneigd is deze - en mensen die deel uitmaken van deze groep - op een negatieve manier te beoordelen. Gebaseerd op deze omschrijving zal de term homofobie in deze Facts & Figures beschouwd worden als negatieve cognities (bv. stereotypen) en vooroordelen tegenover de niet-heteroseksuele geaardheid, gemeenschap en/of levenswijze.

Onderzoek in (post)industriële samenlevingen naar attitudes van volwassenen ten aanzien van de homoseksuele geaardheid leert dat mannen, laagopgeleiden, gelovigen en ouderen een meer negatieve houding aannemen (Herek, 2009; Van de Meerendonk, Eisinga and Felling, 2003). Volgens Herek (2009) zouden zij zich meer autoritair opstellen waarbij er doorgaans een meer traditionele houding wordt aangenomen ten opzichte van genderrollen en seksuele oriëntatie. Andere studies hebben eveneens aangetoond dat lager opgeleiden (Loftus, 2001; Roggemans et al., 2015), sterker gelovigen (Roggemans et al., 2015), mannen en meer autoritaire individuen (Van Droogenbroeck et al., 2016; Whitley and Lee, 2000; Wilkinson, 2004) een meer homonegatieve houding aannemen dan hoger opgeleiden, vrouwen en minder autoritaire individuen.

Ter aanvulling op de bevindingen m.b.t. volwassenen, tracht deze Facts & Figures een beeld te schetsen van de mate van homonegativiteit bij jongeren. Adolescentie gaat namelijk gepaard met opvallende veranderingen in de verhouding tussen jongens en meisjes (Mastari, Spruyt & Siongers, 2019). Tijdens de kinderjaren hebben jongens en meisjes geen romantische of seksuele interesse in elkaar. Dit manifesteert zich in een sterke gendersegregatie, waarbij er voornamelijk tijd wordt doorgebracht met kinderen van hetzelfde geslacht (Glick & Hilt, 2000; Martin & Ruble, 2004; Powlisha, 2003). Bijgevolg gaan jongens en meisjes elkaar op speelse maar lichtjes vijandige manier mijden. Vanaf de adolescentie vervaagt deze dynamiek langzaam en ontstaat er een groeiende wederzijdse interesse en wederzijdse seksuele aantrekkingskracht (Glick & Hilt, 2000; Rudman & Glick, 2008). De adolescentieperiode is dan ook een belangrijke periode waarin jongeren een sociale identiteit ontwikkelen. Jongeren typeren zich hierbij meer en meer op

basis van hun gendercategorie. Bijgevolg wordt de genderidentiteit versterkt en stellen zij meer genderstereotypische gedragingen. De druk om te conformeren aan deze genderstereotypen leidt tot bepaalde verwachtingen en heeft een beperkende impact (Mastari, Spruyt & Siongers, 2019).

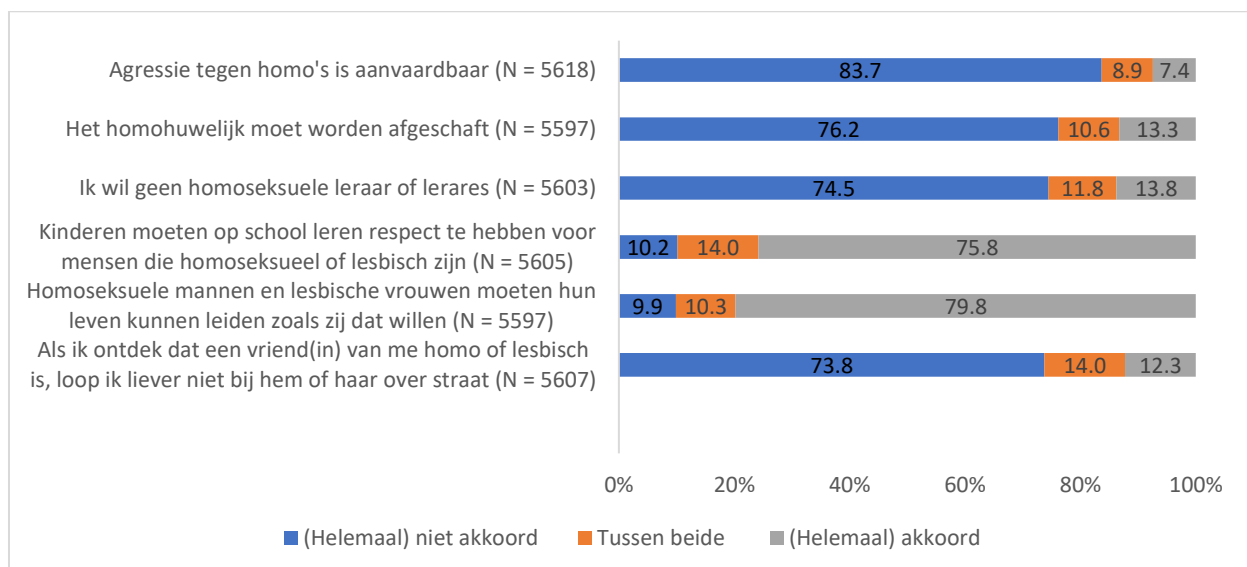
2. Homofobie bij jongeren

In het kader van de meest recente JOP-schoolmonitor, afgenomen in 2018, werden enkele items die betrekking hebben op het concept homofobie bevestigd. De JOP-schoolmonitor is een grootschalige bevestiging van jongeren uit het Nederlandstalig secundair onderwijs. In deze Facts & Figures wordt beroep gedaan op de cijfergegevens die betrekking hebben op de tweede en derde graad van het Nederlandstalig secundair onderwijs (N = 5858).

In de JOP-schoolmonitor 2 (2018) werden zes items bevestigd die betrekking hebben op het concept van homofobie. De houding van jongeren ten aanzien van deze stellingen werd in kaart gebracht aan de hand van een 5-punts Likertschaal gaande van 'helemaal niet akkoord' tot 'helemaal akkoord'.

Zo kan allereerst worden opgemerkt dat een aanzienlijke meerderheid (83.7 %) van de jongeren (helemaal) niet akkoord gaat met de stelling "Agressie tegen homo's is aanvaardbaar" (Figuur 1). Jongeren gaan eveneens in meerderheid niet akkoord met de stellingen 'Het homohuwelijk moet worden afgeschaft' (76.2%), 'Ik wil geen homoseksuele leraar of lerares' (74.5 %) en 'Als ik ontdek dat een vriend(in) van me homo of lesbisch is, loop ik liever niet bij hem of haar over straat' (73.8 %). In lijn daarmee gaat (minstens) drie vierde van de jongeren (helemaal) akkoord met de stellingen 'Kinderen moeten op school leren respect te hebben voor mensen die homoseksueel of lesbisch zijn' (75.8 %) en 'Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen' (79.8 %)

Figuur 1. Homofobie bij jongeren (11 tot 25-jarigen, in percentage)

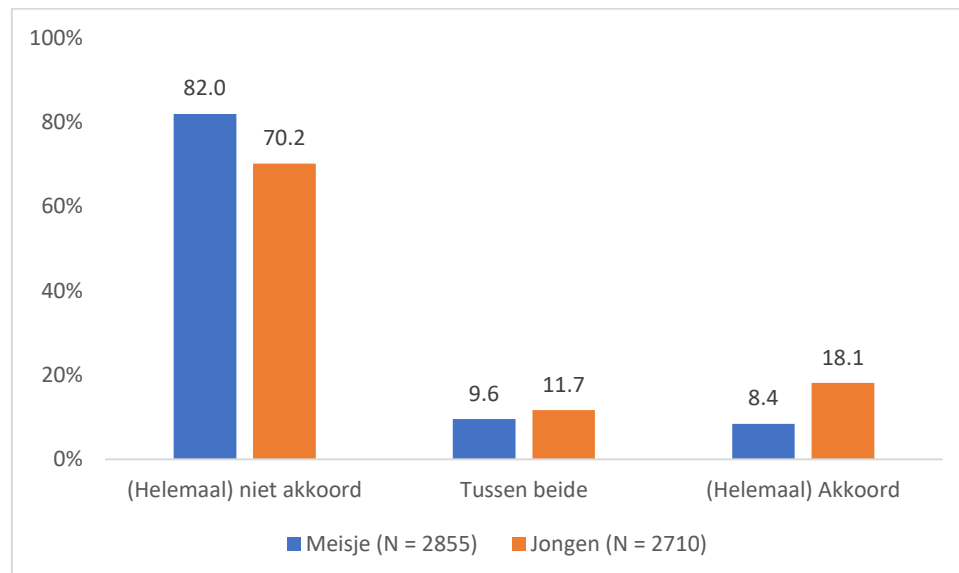
Bron: JOP-schoolmonitor 2 (2018)

3. Houding ten aanzien van niet-heteroseksuele geaardheid, gemeenschap en/of levenswijze

In wat volgt, gaan we verder in op drie items, namelijk 'Het homohuwelijk moet worden afgeschaft', 'Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen' en 'Kinderen moeten op school leren respect te hebben voor mensen die homoseksueel of lesbisch zijn'. Voor de drie stellingen wordt nagegaan of er een verschil zichtbaar is naargelang geslacht en onderwijsvorm.

Met betrekking tot de afschaffing van het homohuwelijk, zien we dat de meerderheid de jongens, alsook de meerderheid van de meisjes (helemaal) niet akkoord gaat met deze stelling (Figuur 2). Meisjes (82 %) gaan hier vaker (helemaal) niet mee akkoord dan jongens (70.2 %). Een minderheid in beide groepen neemt een neutrale positie in (meisjes 9.6 %; jongens 11.7 %). Toch kan worden opgemerkt dat bijna één op vijf van de mannelijke respondenten akkoord lijkt te gaan met deze stelling (18.1 %). Het verschil tussen jongens en meisjes is significant (Mann Whitney U = 3281134.000; $p < .001$).

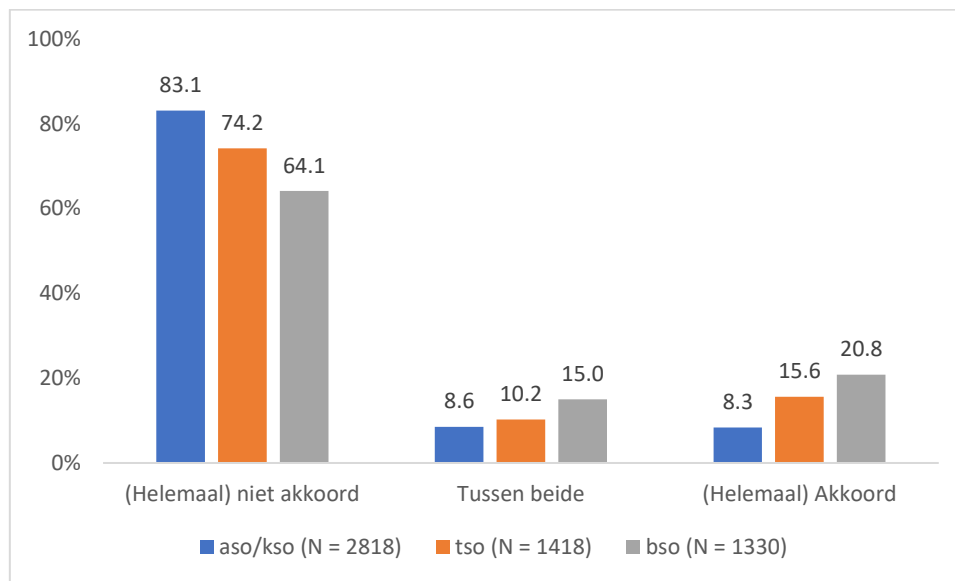
Figuur 2. Houding ten aanzien van de stelling 'Het homohuwelijk moet worden afgeschaft' naargelang geslacht (11 tot 25-jarigen)

Bron: JOP-schoolmonitor 2 (2018)

Voor deze eerste stelling kunnen op basis van het kenmerk onderwijsvorm ook enkele bevindingen geformuleerd worden. Figuur 3 toont aan dat het merendeel van de jongeren eerder een negatieve houding aanneemt met betrekking tot de stelling omtrent afschaffing van het homohuwelijk. Toch zijn de onderlinge verschillen in percentage tussen de groepen opmerkelijk. Meer respondenten uit de aso/kso-categorie (83.1 %) gaan (helemaal) niet akkoord met deze stelling dan respondenten uit de tso- en bso-categorie (resp. 74.2 % en 64.1 %). Het verschil is significant (Kruskal-Wallis H = 231.529; $df = 2$; $p < .001$).

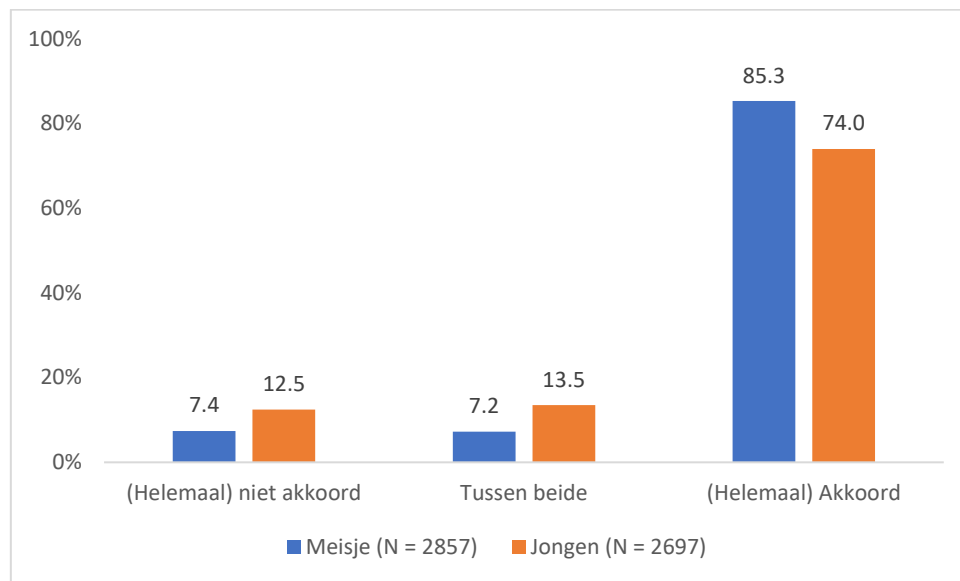
Figuur 3. Houding ten aanzien van de stelling 'Het homohuwelijk moet worden afgeschaft' naargelang onderwijsvorm (11 tot 25-jarigen)

Bron: JOP-schoolmonitor 2 (2018)

Zoals eerder beschreven kan homofobie zich uiten in een afkeer voor de niet-heteroseksuele levenswijze. Uit de reeks van bevroegde items wordt de stelling 'Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen' eveneens bekeken in het licht van de twee demografische kenmerken. Voor het kenmerk geslacht lijken zowel de meeste meisjes (85.3 %) als jongens (74.0 %) (helemaal) akkoord te gaan met deze stelling (Figuur 4). Daarnaast toont de grafiek aan dat meer jongens (12.5 %) helemaal niet akkoord tot niet akkoord gaan met deze stelling dan meisjes (7.4 %). Het verschil is significant (Mann-Whitney U = 3156194.000; $p < .001$).

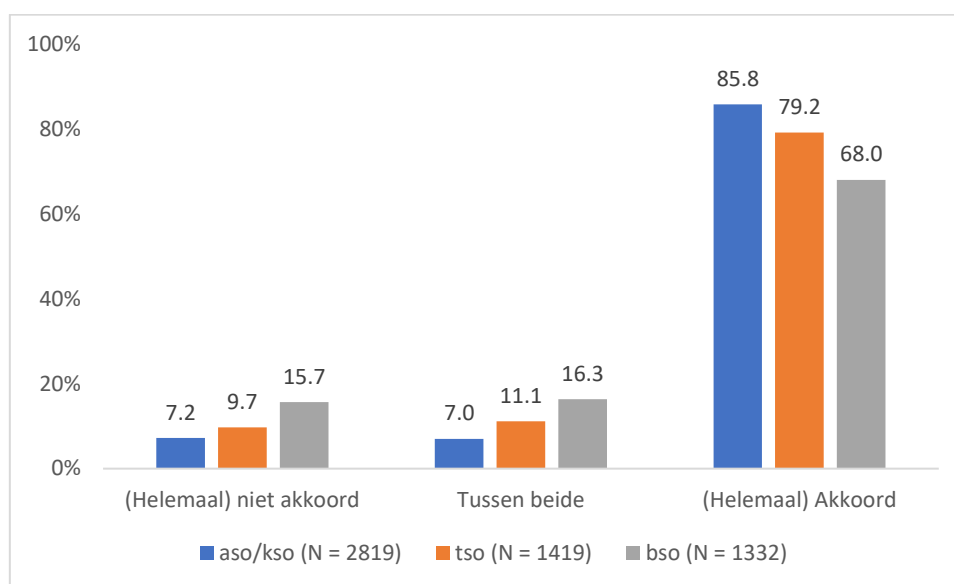
Figuur 4. Houding ten aanzien van de stelling 'Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen' naargelang geslacht (11 tot 25-jarigen)

Bron: JOP-schoolmonitor 2 (2018)

Een soortgelijke trend wordt opgemerkt bij het kenmerk onderwijsvorm. Voor de studierichtingen aso/kso (7.2 %), tso (9.7 %) en bso (15.7 %) lijkt de minderheid een negatieve houding aan te nemen ten aanzien van de tweede stelling. Het merendeel van de jongeren, over de drie onderwijsvormen heen, is van mening dat homoseksuelen hun leven moeten kunnen leiden zoals zij dat willen, maar ook hier worden verschillen opgemerkt. Jongeren die de onderwijsvorm aso/kso (85.8 %) volgen gaan vaker (helemaal) akkoord met de stelling dan jongeren van de onderwijsvorm tso (79.2 %) en bso (68.0 %). Omgekeerd zijn ook meer jongeren van de bso-onderwijsvorm (15.7 %) helemaal niet tot niet akkoord met de stelling dan jongeren van de tso- (9.7 %) en aso/kso-onderwijsvorm (7.2 %). Het verschil is significant (Kruskal-Wallis $H = 213.388$; $df = 2$; $p < .001$).

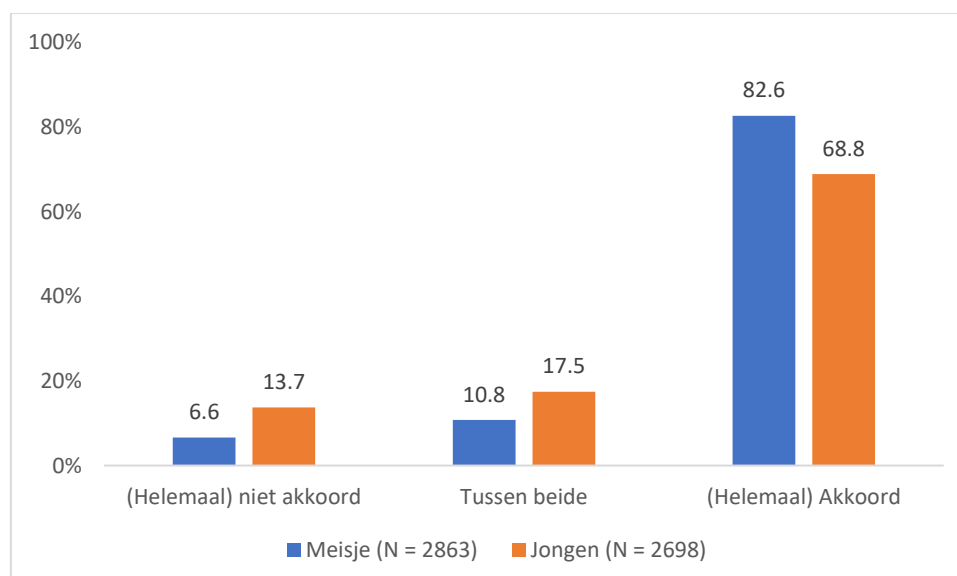
Figuur 5. Houding ten aanzien van de stelling 'Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen' naargelang onderwijsvorm (11 tot 25-jarigen)

Bron: JOP-schoolmonitor 2 (2018)

De derde en laatste stelling luidt als volgt: 'Kinderen moeten op school leren respect te hebben voor mensen die homoseksueel of lesbisch zijn'. Zowel jongens als meisjes gaan grotendeels (helemaal) akkoord met de stelling, maar dit is iets nadrukkelijker het geval bij de meisjes (82.6 %) in vergelijking met de jongensgroep (68.8 %). Voor beide geslachten gaat de minderheid niet tot helemaal niet akkoord met bovengenoemde stelling (meisjes 6.6 %; jongens 13.7 %). Het verschil is significant (Mann Whitney U = 3019907.500; $p < .001$).

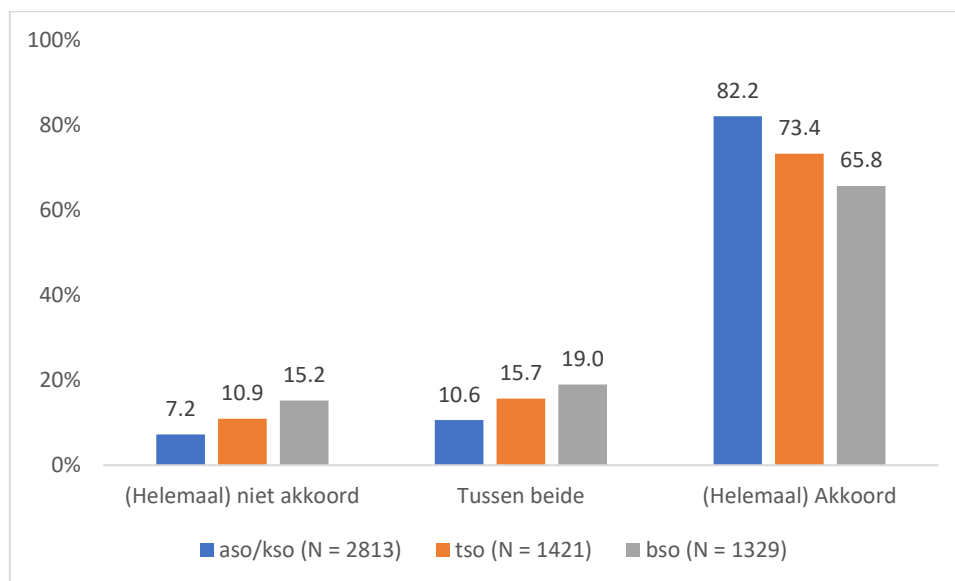
Figuur 6. Houding ten aanzien van de stelling 'Kinderen moeten op school leren respect te hebben voor mensen die homoseksueel of lesbisch zijn' naargelang geslacht (11 tot 25-jarigen)

Bron: JOP-schoolmonitor 2 (2018)

Ook voor het kenmerk onderwijsvorm verklaart de meerderheid van de respondenten binnen alle onderwijsvormen zich (helemaal) akkoord met de stelling. Hierbij is een aanzienlijk verschil op te merken tussen de aso/kso-onderwijsvorm (82.2 %) en de bso-onderwijsvorm (65.8 %). Ook bij het (helemaal) niet akkoord gaan met deze stelling zijn er verschillen tussen de onderwijsvormen te detecteren, respondenten uit de bso-categorie (15.2 %) gaan vaker (helemaal) niet akkoord met deze stelling dan respondenten uit de aso-categorie (7.2 %). Dit verschil is significant (Kruskal-Wallis $H = 170.197$; $df = 2$; $p < .001$).

Figuur 7. Houding ten aanzien van de stelling 'Kinderen moeten op school leren respect te hebben voor mensen die homoseksueel of lesbisch zijn' naargelang onderwijsvorm (11 tot 25-jarigen)

Bron: JOP-schoolmonitor 2 (2018)

4. Conclusie

In het algemeen lijken de bevroegde jongeren in de JOP-schoolmonitor 2 (2018) een positieve houding te hebben ten aanzien van personen met een niet-heteroseksuele geaardheid, gemeenschap en/of levenswijze. In deze Facts & Figures werd daarnaast dieper ingegaan op drie stellingen – 'Het homohuwelijk moet worden afgeschaft', 'Kinderen moeten op school leren respect te hebben voor mensen die homoseksueel of lesbisch zijn' en 'Homoseksuele mannen en lesbische vrouwen moeten hun leven kunnen leiden zoals zij dat willen' – aan de hand van twee demografische kenmerken, met name geslacht en onderwijsvorm. Over de drie stellingen heen kan een soortgelijke trend voor beide kenmerken worden opgemerkt. Voor het kenmerk geslacht lijken meisjes een minder homonegatieve houding aan te nemen dan jongens. Deze bevinding keert in elk van de drie stellingen terug. Vervolgens lijken jongeren van de bso-onderwijscategorie een meer homonegatieve houding aan te nemen met betrekking tot de stellingen dan jongeren uit de tso- en aso/kso-onderwijscategorie. Voor elk van de drie stellingen is het verschil naargelang geslacht en onderwijsvorm statistisch significant.

Bibliografie

- Costa, Bandeira, D. R., & Nardi, H. C. (2013). Systematic review of instruments measuring homophobia and related constructs. *Journal of Applied Social Psychology, 43*(6), 1324–1332. <https://doi.org/10.1111/jasp.12140>
- Droogenbroeck, Spruyt, B., Siongers, J., & Keppens, G. (2016). Religious Quest Orientation and Anti-Gay Sentiment: Nuancing the Relationship Between Religiosity and Negative Attitudes Toward Homosexuality Among Young Muslims and Christians in Flanders. *Journal for the Scientific Study of Religion, 55*(4), 787–799. <https://doi.org/10.1111/jssr.12303>
- Glick, P., & Hilt, L. (2000). Combative children to ambivalent adults: The development of gender prejudice. In T. Eckes, & M. Trautner (Red.), *Developmental social psychology of gender* (pp. 243-272). Mahwah: Erlbaum.
- Herek. (2004). Beyond "Homophobia": Thinking about sexual prejudice and stigma in the twenty-first century. *Sexuality Research & Social Policy, 1*(2), 6–24. <https://doi.org/10.1525/srsp.2004.1.2.6>
- Herek, G.M. (2009). Sexual Stigma and Sexual Prejudice in the United States: A Conceptual Framework. In: Hope, D.A. (eds) *Contemporary Perspectives on Lesbian, Gay, and Bisexual Identities* (pp. 65-111). New York: Springer.
- Loftus. (2001). America's Liberalization in Attitudes toward Homosexuality, 1973 to 1998. *American Sociological Review, 66*(5), 762–782. <https://doi.org/10.2307/3088957>
- Martin, C.L., & Ruble, D. (2004) Children's search for gender cues: Cognitive perspectives on gender development. *Current directions in Psychological science, 13*(2), 67-70.
- Mastari, L., Spruyt, B., & Siongers, J. (2019). Genderidentiteit en genderattitudes bij Vlaamse jongeren. In L. Bradt, S. Pleysier, J. Put, J. Siongers, & B. Spruyt (Red.). *Jongeren in cijfers en letters: bevindingen uit de JOP-monitor 4, de JOP-kindmonitor en de JOP-schoolmonitor 2* (p. 251-275). Acco.
- Powlisha, K.K. (2003). Gender as a social category: Intergroup processes and gender role development. In M. Bennett, & F. Sani (Red.), *The development of the social self* (pp. 103-133). London: Psychology.
- Roggemans, Spruyt, B., Droogenbroeck, F. V., & Keppens, G. (2015). Religion and Negative Attitudes towards Homosexuals. *Young (Stockholm, Sweden), 23*(3), 254–276. <https://doi.org/10.1177/1103308815586903>
- Rudman, L. A., & Glick, P. (2008). *Texts in social psychology. The social psychology of gender: How power and intimacy shape gender relations*. New York: Guilford Press.
- Van de Meerendonk, Eisinga, R., & Felling, A. (2003). Application of Herek's Attitudes toward Lesbians and Gay Men Scale in the Netherlands. *Psychological Reports, 93*(1), 265–275. <https://doi.org/10.2466/pr0.2003.93.1.265>
- Weinberg, G. (1972). *Society and the healthy homosexual*. New York, NY: St. Martin's.
- Wilkinson. (2004). RESEARCH: Religiosity, Authoritarianism, and Homophobia: A Multidimensional Approach. *International Journal of Phytoremediation, 14*(1), 55–67. https://doi.org/10.1207/s15327582ijpr1401_5
- Whitley Jr, & Lee, S. E. (2000). The Relationship of Authoritarianism and Related Constructs to Attitudes Toward Homosexuality. *Journal of Applied Social Psychology, 30*(1), 144–170. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2000.tb02309.x>